

ชื่อวิชา: บค 898 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กร
(AD 898 Law on Organization Administration)

จำนวนหน่วยกิต 3 (3-0-1)

คำอธิบายรายวิชา :

การศึกษาวิเคราะห์ถึงความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมายในการบริหารองค์การ หลักการของศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง กฎหมาย วิธีปฏิบัติราชการทางการปกครอง ความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สัญญาของฝ่ายปกครอง กฎหมายข้อมูล ข่าวสารของราชการ และสิทธิส่วนบุคคล กฎหมายการบริหารงานบุคคลภาครัฐ กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดิน และกฎหมายเกี่ยวกับบริการ สาธารณะและวิสาหกิจและองค์การมหาชน โดยมุ่งเน้นในมิติการบริหารองค์การให้บรรลุตามภารกิจของ องค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเห็นถึงความสำคัญของกฎหมายในการบริหาร องค์การ โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ กำหนด หลักเกณฑ์ในการบริหารไว้

เค้าโครงรายวิชา

ส่วนที่ ๑ ความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย

๑. ลักษณะกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับการบริหารองค์กร

รศ.ดร.โกสิน พลกุล อธิบายความหมายและลักษณะของกฎหมาย สรุปว่าการที่มนุษย์ ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม และในลักษณะที่เป็นกลุ่มซึ่งมีการจัดตั้ง ลักษณะการอยู่รวมกลุ่มของมนุษย์ใน สังคม ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่วางระเบียบและกำหนดความประพฤติของมนุษย์เอง ทั้งนี้ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันดังกล่าวสามารถดำเนินการไปได้ แต่กฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์จะมี ลักษณะเป็นเพียงจารีตประเพณี หรือศีลธรรมที่พึงปฏิบัติหรือมีลักษณะเป็นกฎหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า กฎเกณฑ์นั้นมีสภาพบังคับ (SANETION) ของสังคมหรือไม่ ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า กฎหมายคือ กฎเกณฑ์ที่วางระเบียบแห่งการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม โดยมีสภาพบังคับของสังคมนั้น

= เป็นการทำความเข้าใจของลักษณะกฎหมาย เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า กฎเกณฑ์ของสังคมต้องมีสภาพบังคับ=

ความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายมาควบคุมการทำกิจกรรมของรัฐ จึงต้องดำเนินไปเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ ๒ ลักษณะ คือ รัฐใช้อำนาจควบคุมโดยการออกกฎเกณฑ์ หรือคำสั่ง ให้คนในสังคม

ปฏิบัติตาม เพื่อป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง และขณะเดียวกันรัฐต้องให้บริการสนองตอบความต้องการด้านต่าง ๆ ของคนในสังคม

และเนื่องจากรัฐและอำนาจอธิปไตยเป็นที่มาของกฎหมายเพราะรัฐเป็นสถาบันที่ทรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย ไม่ใช่บุคคลซึ่งบุคคลเป็นเพียงผู้ใช้อำนาจสูงสุดในทางการเมืองการปกครองแทน การแยกตัวบุคคลออกจากตำแหน่งหน้าที่ในฐานะที่บุคคลนั้นเป็นพนักงานของรัฐ ซึ่งการกระทำใด ๆ เป็นการส่วนตัวไม่ผูกพันรัฐ แต่เมื่อตัวบุคคลมาใช้อำนาจในนามของรัฐ จึงใช้อำนาจรัฐเหนือบุคคลธรรมดา

= อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับการบริหารองค์การ =

นำแนวคิดพื้นฐานและหลักกฎหมายมหาชนที่ใช้ในการบริหารภาครัฐ 3 ประการ มาอธิบายประกอบนั้นคือ*

- หลักการแบ่งแยกอำนาจ หรือแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย
- หลักนิติรัฐ
- แนวคิดพื้นฐานในกฎหมายมหาชน เรื่องประโยชน์สาธารณะ

สรุป: รัฐและอำนาจอธิปไตยเป็นที่มาของกฎหมายเพราะกฎหมายคือ คำสั่งของรัฐที่ปฏิบัติ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามย่อมได้รับผลร้าย รัฐจึงมีอำนาจใช้คำสั่งบังคับตามกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม อำนาจในการใช้บังคับตามกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม อำนาจในการใช้บังคับของรัฐ จึงเป็นอำนาจที่ชอบด้วยกฎหมาย ที่เรียกว่า “นิติธรรม” กฎหมายย่อมยิ่งใหญ่เหนือสิ่งอื่นใด ทุกคนยอมอยู่ภายใต้กฎหมาย แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝ่ายปกครองก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ฝ่ายปกครองจึงกดขี่ข่มเหงราษฎรไม่ได้

= การบริหารองค์การโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝ่ายปกครองจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้และอาจถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายได้ด้วย =

* กฎหมายปกครอง แนวความคิดและหลักกฎหมายที่ควรรู้ (บทที่4) โดย ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์

๒. ที่มาของกฎหมาย

จากลักษณะของกฎหมายตาม ๑ ที่มาของกฎหมายอาจมาจาก

- จารีตประเพณี
- ศีลธรรมหรือบทบัญญัติทางศาสนา
- ความยุติธรรม
- ผู้มีอำนาจสูงสุดของสังคม (รัฐสภาปิตัย)

= เป็นการทำความเข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมานั้นอาจเป็นที่มาของกฎหมายได้=

๓. ศักดิ์ของกฎหมาย

ศักดิ์ของกฎหมาย หมายถึง ลำดับฐานะหรือความสำคัญของกฎหมายว่ากฎหมายใดมีความสำคัญมากกว่ากัน การใช้การตีความและการยกเลิกกฎหมายต้องขึ้นอยู่กับศักดิ์ของกฎหมาย เพราะกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าจะขัดแย้งกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าไม่ได้

ศักดิ์ของกฎหมายมีลำดับลดหลั่นกันดังนี้

- รัฐธรรมนูญ
- พระราชบัญญัติ
- พระราชกำหนด
- พระราชกฤษฎีกา
- กฎกระทรวง
- เทศบัญญัติและข้อบังคับต่าง ๆ

๔. ขอบเขตการใช้กฎหมาย

๕. การตีความและการอุดช่องว่างของกฎหมาย

= ๔+๕ อธิบายให้เข้าใจถึงหลักการตีความกฎหมาย ซึ่งมี ๒ วิธี คือ การตีความตามตัวอักษร และการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งมี ๒ ความเห็น แต่เฉพาะการตีความกฎหมายอาญาต้องตีความตามตัวอักษรและต้องตีความโดยเคร่งครัด = (รายละเอียดอยู่ในบทที่ ๒ ของกฎหมายปกครองตามแนวความคิดและหลักกฎหมายที่ควรรู้ของ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์)

๖. ประเภทของกฎหมาย

การแบ่งประเภทของกฎหมายเป็นระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และระบบประมวลกฎหมาย มีความแตกต่างในแนวคิด นิติวิธี กล่าวคือ กฎหมายคอมมอนลอว์เกิดขึ้นมาจากคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลสูง (CASE LAW) เมื่อเกิดคดีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันขึ้นอีก ศาลก็จะใช้หลักกฎหมายคอม

มอนลอร์ที่ศาลสูงเป็นผู้กำหนดขึ้นไว้ดั้งเดิม ดังนั้น นิติวิธี หรือ การใช้และการตีความ กฎหมายจึงยึดหลักการตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัด

ในขณะที่ระบบประมวลกฎหมายให้ความสำคัญแก่กฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นอย่างมาก โดยมีประมวลกฎหมาย (CODE) ต่างๆ วางหลักกฎหมายในลักษณะเป็นการทั่วไปอย่างกว้างโดยครบถ้วนและชัดเจน ศาลสูงเป็นผู้มีหน้าที่ตีความและบังคับใช้บทบัญญัติของกฎหมายเมื่อมีข้อพิพาทผู้ศาลเท่านั้น

นิติวิธีของระบบประมวลกฎหมายจะมีวิธีคิด วิธีการใช้และการตีความ กฎหมายที่คำนึงถึงตรรกวิทยาและเจตนารมณ์ของกฎหมายมากกว่าการตีความตามตัวอักษรของกฎหมาย

จากแนวคิดของระบบกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อแนวคิดของกฎหมายมหาชนของไทย ซึ่งสามารถอธิบายให้ความเข้าใจถึงสภาพและความเป็นมา หรือวิวัฒนาการของกฎหมายมหาชนไทย อันนำไปเปรียบเทียบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกฎหมายกับการบริหารองค์กรได้ดียิ่งขึ้น

(รายละเอียดอยู่ในบทที่ 3 กฎหมายปกครอง แนวความคิด และหลักกฎหมายที่ควรรู้ของ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์)

๗. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๑

รศ.สมยศ เชื้อไทย และรศ.ดร.วรพจน์ วิศวรุตพิชญ์ ให้ความหมายของรัฐธรรมนูญว่า “หมายถึง บรรดากฎเกณฑ์แบบแผนที่จัดระเบียบทางการเมืองการปกครองภายในรัฐ หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ บรรดากฎเกณฑ์แบบแผนซึ่งสถาบันองค์กร ซึ่งจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองในนามของรัฐ กำหนดกระบวนการในการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจปกครองในนามของรัฐ รวมตลอดถึงกำหนดหลักการทั่วไปว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎร”

อันสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญนั้น

๑. มีความสำคัญ เพราะ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
๒. เนื้อหา เป็นการกำหนดรูปแบบทางการเมืองการปกครองของประเทศ เช่น กำหนดองค์กร หรือสถาบันทางการเมือง รวมทั้งการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กร หรือสถาบันการเมืองเหล่านั้น
๓. รูปแบบ บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

= นำเสนอสาระเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวดต่างๆ ว่ามีสาระสำคัญอย่างไร=

(รายละเอียดดูรวมบทความทางวิชาการชุดที่ 7 ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามหลักนิติธรรม ของ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

ส่วนที่ ๒ กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารองค์กร

๑. ความหมายและการแบ่งประเภทของกฎหมายมหาชน ๑๐ การกระทำทางปกครอง

รายละเอียดในส่วนที่ ๒ เนื่องจากเป็นเรื่องของกฎหมายมหาชนทั้งหมด รวมตลอดทั้งการจัดระเบียบราชการบริหาร ซึ่งขณะนี้กฎหมายปกครอง โดยเฉพาะพรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” ไว้โดยแยกตามรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำความเข้าใจได้จาก คำอธิบายกฎหมายปกครองของ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ และหน่วยงานทางปกครองตาม พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

และหากจะศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีกฎหมายมหาชน เล่ม ๑ วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ โดย ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งจะให้เห็นแนวคิดและพัฒนาการของกฎหมายมหาชนตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นความสำคัญของกฎหมายมหาชนว่าเป็นกฎหมายสาขาใหญ่ และเป็นกฎหมายสำหรับ “อนาคต” ซึ่ง ศ.ดร.อมร จันทรมบูรณ์ ได้กล่าวในคำนิยมของหนังสือเล่มนี้ว่า คำว่า “อนาคต” ในที่นี้ หมายถึง อนาคตของโลก คือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น องค์กรระหว่างประเทศ ที่มี “อำนาจเหนือรัฐ” ในด้านต่าง ๆ และรวมถึงอนาคตของมนุษย์ เช่น สิ่งแวดล้อม ทะเล หรือ อวกาศ

ส่วนเนื้อหาของการบริหารงานบุคคลภาครัฐ มีสรุปแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด เรื่อง การบริหารงานบุคคลภาครัฐ ของสำนักงานศาลปกครอง ได้จัดทำขึ้น เมื่อ กันยายน ๒๕๕๐ โดยได้รวบรวมแนวทางการปฏิบัติงาน หรือหลักกฎหมายที่ได้จากคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดมาเสนอแนะแนวทางปฏิบัติราชการให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการบริหารงานบุคคลภาครัฐ สามารถศึกษาและนำไปในการปฏิบัติหน้าที่ราชการได้

๑๓ กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะในการออกคำสั่งทางปกครอง ว่าจะต้องเตรียมการและดำเนินการอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้เป็นหลักในการปฏิบัติราชการของตน ขณะเดียวกันก็วางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง อันเป็นการยอมรับสถานะของประชาชน ผู้ทรงสิทธิ (Subject) ในขอบเขตของกฎหมายมหาชน สถานะของประชาชนมิใช่เป็นผู้อยู่ภายใต้การปกครองที่ไร้สิทธิ (Object) ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติรัฐ ที่เรียกร้องให้การกระทำทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั้นจะต้องกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย มีความถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องในกรณีเฉพาะราย จะไม่ใช่อำนาจอย่างไร้เหตุผล หรือเกินสมควรแก่เหตุ หลักการทั่วไปที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้ จึงเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันมิให้ฝ่ายปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ อันจะส่งผลให้คำสั่งทางปกครองต่าง ๆ มีความเป็นภาวะวิสัยมากที่สุด

รายละเอียดมีใน

๑. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตาม พรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

๒. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติทางปกครอง ของ ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

๓. หลักกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดย ดร.บุญอนันต์ วรรณพานิชย์ ตุลาการศาลปกครอง จัดพิมพ์โดย สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง

๑๔ . กฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พรบ.ความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายทางปกครองอีกฉบับหนึ่งที่ได้้นำแนวคิดของหลักกฎหมายมหาชนมาใช้ในการปฏิรูประบบราชการไทย โดยเห็นว่าการนำหลักเกณฑ์เรื่องละเมิดในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ อันเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้นยังไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ และอาจส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของรัฐ

ดังเหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ที่ว่า การที่เจ้าหน้าที่ดำเนินกิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัว การปล่อยให้ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชน เป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นการไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำต่าง ๆ เป็นการเฉพาะตัวเสมอไป เมื่อการที่เข้าไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใด ก็จะมีการฟ้องไล่เบี้ย เอาจากเจ้าหน้าที่เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจ หรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนั้นยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้เงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อแต่ละคน กรณีจึงเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ และยังเป็นการบั่นทอนกำลังขวัญในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหารเพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควร เพราะเกรงความรับผิดชอบที่จะเกิดแก่ตน อีกทั้งการให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ ยังมีวิธีการในการบริหารงานบุคคลและดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่ง อันเป็นหลักประกันมิให้เจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว

ดังนั้นจึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบทางละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เฉพาะเมื่อเป็นการกระทำเพื่อการเฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหาย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

เท่านั้น และให้แบ่งแยกความรับผิดชอบของแต่ละคน มิให้นำหลักถูกหน้ร่วมาใช้บังคับ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐในที่สุด

(รายละเอียดศึกษาได้จากตำราของ ดร.ฤทัย หงส์ศิริ, รศ.ดร.วรพจน์ วิศรุตพิชญ์)

๑๕ . กฎหมายข้อมูลข่าวสารทางราชการ

พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกฎหมายรับรองสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผลดังนี้

๑. เพื่อรับรองสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยกำหนดหลักการให้ถือว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการจะต้องเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ หรือตรวจสอบได้ เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นการเฉพาะ

๒. เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือยืนยันถึงความรับผิดชอบต่อระบบราชการต่อประชาชน

๓. เพื่อเปิดโอกาสและส่งเสริมให้สาธารณชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของรัฐ

๔. เพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ หรือจำเป็นต้องปกปิดไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

๕. เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะในส่วนของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลของส่วนราชการ หรือส่วนที่ราชการจัดทำขึ้น

(รายละเอียดศึกษาได้จากตำราของ ดร.ฤทัย หงส์ศิริ, ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ จากหนังสือสารานุกรม พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และหลักปฏิบัติราชการเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสาร โดย นายสมชัย วัฒนการุณ ตุลาการศาลปกครองกลาง)

๑๖. กฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พรบ.จัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองขึ้นให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองซึ่งเป็นคดีที่มีข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน ศาลปกครองจึงเป็นศาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล จากการกระทำทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ และคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในขณะเดียวกัน

คดีปกครองเป็นคดีประเภทใด คดีประเภทใดฟ้องศาลปกครองได้ คดีประเภทใดที่ฟ้องศาลปกครองไม่ได้ การดำเนินคดีในศาลปกครองเป็นอย่างไร ต้องศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากตำราดังนี้

๑. คำอธิบายวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดย นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานศาลปกครองสูงสุด จัดพิมพ์โดย สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง

๒. สารสำคัญของกฎหมายว่าด้วยศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีศาลปกครอง โดย ดร. โภคิน พลกุล รองประธานศาลปกครองสูงสุด จัดพิมพ์โดย สวัสดิการสำนักงานศาลปกครอง

๓. ศาลปกครองและการดำเนินคดีในศาลปกครอง ดร.ฤทัย หงส์ศิริ